

Major gšt. V á c l a v M e l i c h á r e k:

Pozorovatelé z letounů.*)

Velký význam leteckého zpravodajství, zvláště na počátku válečných operací, a obtíže, když mají býti rychle nahrazeny značné ztráty pozorovatelů z letounů, vyžadují, aby již v míru byly vycvičeny dostatečné zálohy pozorovatelů.

*) Poznámka red. Tento článek se jen letmo dotýká doplňování pozorovatelů z letounů, zato dává popud k rozšíření kategorií let. pozorovatelů o důstojníky štábů vyšších velitelství. Redakce vítá diskusi o této věci.

Protože mírové početní stavy pozorovatelů v rámci letectva mohou býti jen omezené, je třeba, míti vycvičené zálohy pozorovatelského personálu i mimo útvary letectva. Proto jsou u většiny armád cvičení pozorovatelé z letounů u pěchoty, dělostřelectva, jezdeckta a j. Tento způsob doplňování pozorovatelů má kromě toho, že skýtá dostačující zálohu, ještě jiné výhody. Pozorovatelé letectva totiž, i když vyšli z řad ostatních zbraní, delší službou u letectva přec jen ztrácejí cit pro detailní práci pěchoty, pro zastržení dělostřelectva a pro speciální úkoly jezdeckta. Zvláště u nás, kde se doktrína rychle vyvíjí, nemohou trvale udržovati potřebné znalosti detailního provádění různých bojových fází tak, aby rychle a úplně úspěšně mohli plniti různé dané jim úkoly spolupráce s ostatními zbraněmi.

Bylo by proto účelné svěřiti pozorovatelům z řad letectva provádění zvědů a přezvědů a pro tyto úkoly je pak důkladně školiti jak v různých kurech, tak i při cvičeních na mapě i v terénu u vyšších velitelství, kdežto průzkum bojový a spolupráci letectva s ostatními zbraněmi ponechati úplně pozorovatelům z řad ostatních zbraní, lépe znajícím jejich potřeby a zvláštnosti boje. Pak by spolupráce zbraní s letectvem a spojení mezi zemí a letounem byly značně usnadněny.

Účelem tohoto článku není však propagace těchto všeobecně uznávaných zásad, nýbrž snaha upozorniti na to, že řady pozorovatelů z letounů by měly býti rozšířeny o další dvě kategorie pozorovatelů, a to o pozorovatele z řad důstojníků generálního štábu a důstojníků ženijního vojska.

Použití důstojníků generálního štábu jako pozorovatelů z letounů bylo by účelné hlavně v těchto případech:

a) Ve funkci ubytovatele vyšší jednotky mohl by přelétnouti rychle celý zvolený prostor, přezkoušeti jeho vhodnost, zjistiti spálené osady, vhodná tábořiště (lesy, porosty), vybrati pro přesun komunikace a pro ubytování prostory, poskytující co nejlepší skryt proti nepřátelskému leteckému pozorování atd.

b) Provést všeobecný průzkum prostoru, v němž má býti vyšší jednotka zasazena, a oceniti jeho vhodnost pro nastávající operace, t. j. vyhledati vyhovující bojiště.

c) Zjistiti gros nepřátelských sil, tedy úkol velmi obtížný, choulostivý a odpovědný. Důstojník generálního štábu mohl by si podle svých různých přímých pozorování učiniti závěr o nepřátelské situaci, mohl by jej ze vzduchu hned přezkoušeti a tak za příznivých okolností velmi brzy poskytnouti svému veliteli důležitý podklad pro jeho rozhodování.

d) V kritickém okamžiku, kdy je nutno rychle získati zprávy o celkové situaci, potřebné pro rozhodování velitele nebo pro zajištění vyšší jednotky, zná důstojník gen. štábu, dlejší stále v blízkosti velitele, nejlépe požadavky svého generála a jeho obavy a bude mu moci co nejdříve přinést potřebné zprávy.

K splnění těchto úkolů by pozorovatel důstojník gen. štábu použil zpravidla velitelského letounu, v němž by nahradil pozorovatele.

Pozorovatelé z letounů z řad důstojníků ženijního vojska by se uplatnili hlavně za těchto okolností:

a) Při přechodu přes vodní toky mohli by již zdaleka zjistiti povahu toku a jeho přítoků, ostrovy, druh břehů, stav vody atd., aby podle toho mohl býti včas připraven potřebný materiál. Dále by zjistili vhodná, proti

leteckému pozorování skrytá místa pro přípravu materiálu a umístění vojsk, místa, kde nepřítel sám provádí přechod a jakým způsobem, stav stálých přechodů a jejich druh, ruch na mostech, ochranu mostů (technické zajištění), komunikační poměry na odlehlém břehu atd.

Služební předpis G-I-2 na str. 18 uznává nutnost tohoto průzkumu a nařizuje, aby se důstojníci štábů vyšších velitelství a ženijní důstojníci účastnili leteckého pozorování.

b) Při průzkumu všelikých komunikací pro různé přesuny by mohli rychle zjistiti stav komunikací, nové komunikace, ničení nebo přípravy k zničení (při průzkumu z nízkých výšek mohl by zkušený důstojník ženista podle různých známek usouditi, zda je objekt připraven k zničení).

c) Před útokem může ženijní důstojník, školený v pracích polního opevňování a zastírání, nejsnáze zjistiti nepřátelské přípravy obranné i útočné, průběh a stav nepřátelského opevnění, stav překážek a průchody v nich, umístění bojových prostředků, SV., spoj. ústředí atd.

d) V obraně mohl by působit již při volbě posice a mohl by vyhledávat i zdroje materiálu (lesy, pily). Důležité je také, aby často kontroloval účelnost zastírání vlastního opevnění proti leteckému pozorování.

Pokusím se ještě navrhnouti, jak by bylo možno uhraditi tuto potřebu nových pozorovatelů z letounů.

Důstojníci generálního štábu jsou podrobeni příslušné lékařské zkoušce a procházejí během svého školení i krátkým výcvikem v leteckém učilišti. Kdyby tento výcvik byl jen poněkud rozšířen, bylo by možno mezi nimi zjistiti ty, kdož mají schopnost a chut k dalšímu výcviku pro službu pozorovatelů z letounů. Ti by pak mohli býti podrobeni asi třínedělnímu výcviku, který by se mohl omeziti hlavně na praktický technický výcvik. Aby se stále udržovali schopnými k praktickému vykonávání leteckého pozorování, bylo by nutno poslat je nejméně každý druhý rok na dvě neděle k leteckým plukům a při větších cvičeních vyšších jednotek umožnit jim provést několik letů.

Co do počtu, myslím, že by postačilo, kdyby byl u každé vyšší jednotky alespoň jeden důstojník gen. štábu, vycvičený ve službě pozorovatele z letounů.

Velmi účelné by bylo dovoliti všem velitelům vyšších jednotek a přiděleným jim důstojníkům gen. štábu, provést, jestliže o to mají zájem, při různých cvičeních vyšších jednotek několik letů,*) aby se co největší počet osob obeznámil s moderním „okem štábů“, pojal k němu důvěru a dovedl ho využití.

U důstojníků ženijního vojska mohlo by býti školení prováděno tak jako u důstojníků ostatních zbraní. Každý ženijní prapor měl by míti alespoň jednoho důstojníka, vycvičeného v pozorovatelské službě.

Z nastíněného vyličení nejdůležitějších úkolů obou nových kategorií důstojníků pozorovatelů z letounů je již, myslím, patrna jejich důležitost a oprávněnost. Použití jich bude často nutné. Se zdarem budou však moci vykonati úkoly pozorovatelů jen tehdy, budou-li k tomu již v míru připraveni a vycvičeni. Jinak by jejich lety byly nejčastěji bezcenné.

*) Obdobně jako jest dovoleno používatí letadel při služebních cestách.